

Sumarul Raportului de activitate al Curții de Conturi pentru anul 2023

Curtea de Conturi a Republicii Moldova (CCRM) este Instituția Supremă de Audit (ISA) a statului, care contribuie la buna guvernare și la bunăstarea cetățenilor prin efectuarea unor misiuni de audit independente, credibile, transparente și de o calitate înaltă.

Organizare și funcționare

Buget

Bugetul CCRM pentru anul 2023 a fost aprobat în sumă de 56 247,3 mii lei, ceea ce constituie o pondere de 0,4% din totalul cheltuielilor aferente Serviciilor de stat cu destinație generală, finanțate din bugetul de stat. În structura cheltuielilor, cea mai mare pondere au deținut-o **cheltuielile pentru retribuirea muncii și prestațiile sociale/indemnizațiile**, care au constituit 75,32%. ([vezi pag. 5, Raport de activitate 2023](#))

Resurse umane

În conformitate cu prioritățile strategice pentru perioada 2021-2025, în anul 2023 a fost aprobată o **nouă structură organizatorică** a Curții de Conturi. CCRM se confruntă cu o **fluctuație de personal calificat** care migrează spre instituțiile publice cu salarii mai mari, grație stabilirii pentru acestea a unei valori de referință mai înalte la calcularea salariului, față de cea stabilită pentru Curtea de Conturi.

La sfârșitul anului 2023, din 164 de unități aprobate, în cadrul CCRM activau 138 de persoane, fiind înregistrate 26 de funcții vacante, 17 din care (65%) reprezentând funcții cu atribuții de audit.

În anul 2023, angajații CCRM au participat la **160 de sesiuni de instruire**, organizate atât de autoritățile publice de nivel național și de partenerii internaționali, precum și de formatorii instituționali. ([vezi pag. 6-9, Raport de activitate 2023](#))

Etică și integritate

În anul 2023 a fost constituită **Comisia de etică**, obiectivul căreia este de a oferi soluții pentru remedierea conflictelor identificate între cerințele etice și aplicarea acestora în activitate, promovarea bunelor practici, consilierea și ghidarea în aspecte de etică, precum și aplicarea corectă a Codului de etică instituțional și a Codului de conduită etică al INTOSAI.

Pe parcursul anului 2023 Comisiei de disciplină i-au fost înaintate spre examinare 9 sesizări cu privire la unele fapte ale funcționarilor publici presupuse ca abateri disciplinare, fiind desfășurate 8 proceduri disciplinare. ([vezi pag. 10, Raport de activitate 2023](#))

Tehnologi Informaționale

În scopul implementării obiectivelor strategice pentru perioada 2021-2025, Curtea de Conturi a instituit un instrument propriu de **automatizare a procesului de audit financiar**, care în 2023 s-a aflat la etapa de testare.

Un alt instrument este **Sistemul Informațional Automatizat (SIA) „Audit CCRM”**, prin intermediul căruia este asigurată evidența hotărârilor CCRM aflate în regim de monitorizare. Pe parcursul anului 2023 au fost realizate instruirii pentru angajații cu atribuții de audit privind

utilizarea versiunii noi a SIA „Audit CCRM”, în care au fost prevăzute funcționalități noi, inclusiv pentru entitățile auditate. ([vezi pag. 11-12, Raport de activitate 2023](#))

Activitatea de audit

În perioada ianuarie-decembrie 2023, Curtea de Conturi a auditat cele mai importante domenii social-economice, efectuând **34 de misiuni**, inclusiv: 18 misiuni de audit financiar, 12 – de audit al conformității, 2 – de audit al performanței, și 2 misiuni de follow-up.

Prioritatea Curții de Conturi în anul 2023 a fost realizarea auditului financiar obligatoriu al celor 3 componente ale Bugetului Public Național și al situațiilor financiare consolidate ale tuturor ministerelor cu instituțiile din subordine. Și în anul 2023 s-a remarcat **dezechilibrul dintre remunerarea muncii versus volumul de lucru specific**, responsabilitatea și intensitatea muncii care, în contextul reformelor structurale ale Guvernului, au crescut cu cca 44% (de la 9 la 14 ministere).

Datele statistice din ultimii ani denotă o descreștere a numărului total al misiunilor de audit. Factorul decisiv care influențează această situație este **insuficiența personalului cu atribuții de audit** care activează la limita de jos a asigurării competenței colective a echipelor de audit și a necesarului de resurse pentru realizarea fiecărui tip de audit.

În anul 2023, Curtea de Conturi a realizat, de asemenea, misiuni de audit aferente **programelor de cooperare transfrontalieră și transnațională** finanțate de către Uniunea Europeană, prin intermediul Grupurilor de auditori desemnați. ([vezi pag. 13-17, Raport de activitate 2023](#))

Impactul activității de audit

Pe parcursul anului 2023 au fost înaintate 921 de **recomandări de audit**, termenul de implementare a acestora, în funcție de complexitatea lor, variind de la 6 la 12 luni. Din numărul total de recomandări înaintate, în cazul a 513 recomandări termenul de executare a expirat (56%), iar pentru 408 recomandări (44%) termenul expiră în trimestrele II-IV ale anului 2024.

În anul 2023, grație conlucrării cu entitățile auditate, pe parcursul misiunilor de audit realizate s-a reușit:

- înregistrarea și corectarea înscrisurilor în evidența contabilă în sumă totală de 540,5 mil. lei;
- contabilizarea a peste 840 de bunuri muzeale mobile în valoare de 922,28 mil. lei;
- evaluarea și contabilizarea a 36 de clădiri și 6 terenuri în valoare totală de 251,2 mil. lei;
- transmiterea către Agenția Proprietății Publice a 33 de terenuri publice în valoare totală de 66,4 mil. lei;
- semnarea actelor de primire-predare a investițiilor în valoare de 19,9 mil. lei, realizate în 31 de apartamente sociale;
- ajustarea valorii locuințelor sociale construite cu suma de 7,8 mil. lei;
- recalcularea uzurii mijloacelor fixe și efectuarea corectărilor contabile corespunzătoare în sumă de 3,94 mil. lei etc. ([vezi pag. 17-20, Raport de activitate 2023](#))

Detectarea indicilor de fraudă

Ca urmare a evaluării riscurilor de fraudă și fundamentării suspiciunilor de fraude în procesul de administrare a finanțelor și a patrimoniului public, în anul 2023 CCRM a remis **organelor de drept** materialele a 7 misiuni de audit, pe marginea cărora au fost pornite 2 cauze penale, iar pe marginea a 2 rapoarte de audit a fost emis refuzul în pornirea cauzelor penale. Totodată, materialele a 3 rapoarte de audit sunt în proces de examinare.

Principalele cazuri identificate s-au referit la: conformitatea introducerii și gestionării medicamentelor și dispozitivelor medicale; conformitatea asupra implementării Proiectului de construcție a locuințelor pentru păturile social vulnerabile; legalitatea achizițiilor publice aferente achiziționării păcurii și grâului alimentar, precum și automobilelor; abuzul în serviciu, delapidarea și depășirea atribuțiilor de serviciu etc. ([vezi pag. 21, Raport de activitate 2023](#))

Eficiență

Calitatea activității de audit

Cerințele și rigorile privind calitatea activității de audit în cadrul Curții de Conturi sunt conforme Standardului internațional ISSAI 140. În anul 2023 a fost aprobat spre testare Ghidul privind sistemul de management al calității.

De asemenea, a fost aprobată Instrucțiunea privind evaluarea independentă a calității misiunii de audit, care reglementează cerințele de desfășurare a **revizuirii „la fierbinte”** sau evaluarea metodologică. În context, au fost desfășurate 10 evaluări metodologice ale calității rapoartelor de audit la etapa de raportare și 23 de revizuiți „la fierbinte” la etapele de planificare și de raportare ale auditului.

În anul 2023, au fost efectuate 3 **revizuiți „la rece”**, pentru evaluarea conformității calității auditurilor cu standardele profesionale, metodologiile de audit, precum și cu alte acte normative relevante. ([vezi pag. 24-26, Raport de activitate 2023](#))

Dezvoltarea strategică

În anul 2023, Curtea de Conturi și-a continuat activitățile de implementare a Strategiei de dezvoltare pentru perioada 2021-2025. Pentru anul 2023 Curtea de Conturi a planificat și realizat 56 de acțiuni cu impact strategic, printre care reorganizarea instituțională, automatizarea procesului de audit financiar, precum și alinierea continuă a sistemului de management al calității la standardele de audit ale

INTOSAI.

În contextul **reorganizării instituționale**, s-a creat o subdiviziune de audit specializată în auditul performanței, subdiviziunile însărcinate cu desfășurarea misiunilor de audit financiar și al conformității au fost specializate în baza componentelor Bugetului Public Național, au fost atribuite sarcini de analiză a impactului activității de audit, de monitorizare a activității strategice și operaționale a Curții de Conturi și de coordonare a activităților de consolidare a sistemului de control intern managerial. ([vezi pag. 26-28, Raport de activitate 2023](#))

Transparență

Evaluări externe

În ultimii ani, Curtea de Conturi a fost supusă mai multor evaluări naționale și internaționale, unele dintre ele fiind lansate la solicitarea CCRM, iar altele - de diferite părți interesate atât din țară, cât și din străinătate.

În anul 2023 a fost prezentat **Raportul SIGMA „Administrația publică în Republica Moldova”**, fiind evaluată pentru prima oară performanța Republicii Moldova în administrația publică în raport cu principiile SIGMA ale administrației publice. Auditul public extern a fost apreciat cu cel mai înalt scor de conformare cu standardele și cerințele UE, în comparație cu celelalte domenii ale administrației publice.

Curtea de Conturi a fost poziționată pe primul loc în clasamentul celei de-a treia ediții a **Raportului „Indicele accesului la informație: măsurarea transparenței instituțiilor publice în Republica**

Moldova”, elaborat cu suportul Freedom House, care cuprinde rezultatele analizei gradului de transparență a instituțiilor publice. ([vezi pag. 29-30, Raport de activitate 2023](#))

Conlucrarea cu părțile interesate

În anul 2023, în cadrul evenimentelor publice, **societatea civilă** și-a orientat atenția spre analiza implementării recomandărilor de audit și spre responsabilizarea entităților publice de a se conforma recomandărilor Curții de Conturi. CCRM a organizat un șir de evenimente cu participarea societății civile, axate pe prioritățile de cooperare, monitorizarea sistemului național de achiziții publice, precum și pe finanțarea partidelor politice.

Curtea de Conturi a acordat o atenție deosebită îmbunătățirii conlucrării și comunicării cu **entitățile auditate**, în scopul creșterii nivelului de implementare a recomandărilor de audit. A continuat ciclul de ateliere, inițiate în parteneriat cu Transparency International – Moldova, pentru a discuta cu autoritățile publice locale deficiențele și problemelor sistemice în gestionarea finanțelor și patrimoniului public. De asemenea, a fost realizat **cel de-al doilea sondaj** în cadrul autorităților publice centrale auditate de Curtea de Conturi, pentru a analiza comunicarea și conlucrarea cu auditorii CCRM.

În anul 2023, Curtea de Conturi a participat la mai multe întrevederi și mese rotunde organizate de **Ministerul Finanțelor**, în contextul eforturilor de îmbunătățire a sistemului de management al finanțelor publice și implementării Strategiei de management al finanțelor publice pentru perioada 2023-2030.

S-a impulsionat conlucrarea cu **Cancelaria de Stat**, prin schimbul de experiență privind monitorizarea implementării recomandărilor de audit. Evenimentele organizate cu participarea **Centrului Național Anticorupție** s-au axat pe efectuarea analizelor strategice și pe evaluarea integrității instituționale a entităților publice în baza identificării riscurilor de corupție. ([vezi pag. 30-32, Raport de activitate 2023](#))

Mediatizarea activității

Menținerea unei relații eficiente de cooperare cu părțile interesate este esențială pentru ca CCRM să-și comunice valoarea și beneficiile aduse cetățenilor. Ca și în anii precedenți, ședințele de examinare a rapoartelor de audit **au fost transmise live** pe site-ul oficial al instituției, precum și pe rețelele de socializare.

Toate rapoartele de audit **au fost plasate pe pagina web oficială**, fiind disponibile atât statutul implementării recomandărilor de audit, cât și răspunsurile entităților auditate privind mersul implementării.

În anul 2023, în conformitate cu Strategia de comunicare pentru perioada 2022-2025 și Planul anual de comunicare, au fost organizate campanii de comunicare și promovare a rapoartelor de audit, un accent special fiind pus pe auditerile cu **tematici sensibile pentru societate**.

O atenție sporită în anul 2023 a fost acordată testării procedurii de **revizuire editorială a rapoartelor**, al cărei scop este sporirea clarității, lizibilității și accesibilității produselor de audit. ([vezi pag. 32-33, Raport de activitate 2023](#))

Colaborarea internațională

Cooperarea cu partenerii de dezvoltare ai țării

Pe agenda 2023 a Curții de Conturi a fost **activitatea legată de obținerea statutului de țară candidată** pentru aderarea la UE. Reprezentanții CCRM au participat în activitatea Grupurilor de lucru (GL) pentru coordonarea procesului de integrare europeană: GL 32 „Control financiar”, GL 33 „Prevederi financiare și bugetare” și GL 22 „Politica regională și coordonarea instrumentelor structurale”.

Curtea de Conturi efectuează **auditarea proiectelor și programelor** implementate cu suportul donatorilor externi, în anul 2023 fiind realizate două audituri ale fondurilor oferite de donatorii externi. ([vezi pag. 35-36, Raport de activitate 2023](#))

Parteneri de dezvoltare ai Curții de Conturi

În anul 2023, activitățile au fost concentrată pe **aplicarea cunoștințelor și abilităților obținute** în cadrul suportului oferit de partenerii de dezvoltare, cu accent pe domeniile prioritare ale Curții de Conturi.

Proiectul de asistență tehnică oferită de UE

În contextul lansării noii etape de suport (octombrie 2023 – decembrie 2024), Curtea de Conturi a beneficiat de asistență privind dezvoltarea capacităților de efectuare a auditurilor financiare și de conformitate, precum și acordarea suportului la planificarea strategică, multianuală și anuală.

Proiectul de asistență tehnică, implementat de Oficiul Național de Audit al Letoniei

Activitățile desfășurate în anul 2023 au vizat evaluarea implementării activităților din cadrul celei de-a V-a etape de cooperare și demararea activităților de lansare a etapei a VI-a a Proiectului. La finele anului au fost inițiate activitățile în cadrul Componentei „Consolidarea auditului performanței”, fiind organizate instruirii și consultanță pentru auditorii de performanță.

Proiectul de cooperare, implementat de Oficiul de Stat de Audit al Letoniei

În anul de referință au continuat activitățile privind schimbul de experiență și bune practici cu referire la auditarea bugetului de stat. Experții letoni a partajat experiența națională în ajustarea metodologiilor de contabilitate și de raportare ale sectorului public național la practicile internaționale. ([vezi pag. 35-38, Raport de activitate 2023](#))

Activitatea în cadrul organizațiilor internaționale de profil

În anul 2023, activitățile prioritare au fost axate, în primul rând, pe oportunitățile oferite de statutul de țară candidată pentru aderarea la Uniunea Europeană. Prin preluarea **președinției în Rețeaua instituțiilor supreme de audit din țările candidate și potențial candidate la aderarea la UE**, a fost atins obiectivul strategic de asumare a rolului activ de lider în cadrul cooperării internaționale.

În anul 2023 CCRM a participat, cu statut de observator, la prima ședință a **Comitetului de contact al instituțiilor supreme de audit din UE**.

Din anul 2023 Republica Moldova este reprezentată pentru prima dată, prin intermediul unui auditor al CCRM, în **Comitetul de audit al Organizației Internaționale a Francofoniei**.

În contextul cooperării bilaterale, în anul 2023 un accent special a fost pus **pe diseminarea propriei experiențe și practici** în domeniile relevante de activitate. Nivelul obținut de credibilitate a permis instituției să devină un partener eficient pentru alte instituții supreme de audit, prin acordarea de suport în procesul de dezvoltare instituțională. ([vezi pag. 39-41, Raport de activitate 2023](#))

Colaborarea cu Parlamentul

Parlamentul se bazează pe rezultatele auditurilor CCRM pentru a exercita controlul parlamentar și a identifica domeniile în care se pot face îmbunătățiri și se pot promova bunele practici.

În cadrul ședinței plenare a Parlamentului din 3 martie 2023 au fost audiate **Rapoartele anuale asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și a patrimoniului public pe anii 2020 și 2021** și **Rapoartele anuale de activitate pe anii 2020 și 2021**.

La inițiativa Parlamentului, în anul 2022 Curtea de Conturi a realizat un **audit al conformității cheltuielilor și a investițiilor capitale la întreprinderile de gaze naturale**, rezultatele misiunii de audit fiind prezentate în cadrul ședinței plenare a Parlamentului din 3 martie 2023.

În anul 2023, în cadrul **Comisiei de control al finanțelor publice** au fost examinate și audiate public 32 de rapoarte ale Curții de Conturi. Unele rapoarte de audit ale Curții de Conturi au fost examinate și în cadrul **Comisiei economie, buget și finanțe** și **Comisiei protecție socială, sănătate și familie**. ([vezi pag. 42-44, Raport de activitate 2023](#))

Priorități de dezvoltare

În anul 2024 eforturile strategice vor fi orientate în continuare pe cele **3 direcții prioritare**: contribuirea la buna gestiune a banilor publici prin creșterea impactului activității de audit; dezvoltarea durabilă a CCRM pentru asigurarea auditurilor de înaltă calitate; îmbunătățirea comunicării cu părțile interesate pentru sporirea impactului activității Instituției Supreme de Audit.

De asemenea, CCRM și-a propus dezvoltarea și implementarea mecanismelor de consolidare a capacității de realizare a **auditului performanței**.

Curtea de Conturi, de comun cu celelalte autorități ale statului, va depune contribuții la procesul de aderare a țării la UE, inclusiv prin activitățile desfășurate în cadrul Grupurilor de lucru pe capitole de negociere. ([vezi pag. 45-46, Raport de activitate 2023](#))